

A tium spiritum habere, eo uigere, illum in corde sedem tenere, queritq; an idem semper sit, an semper diuersus efficiatur, alia nonnulla illic de eo tradit: ex quibus quilibet intelligere pot, eum authorem unum duntaxat ponere spiritum, instrumentum ad omnes corporis functiones, etsi interim concedit illum mutari, nec semper sibi similem esse, quoniam nec id quod eum gignit, nec illud ex quo gignitur, semper sibi simile est. Hæc itaque conuincunt unum esse spiritum, quem nec vitalem, nec animale, nec naturalem rectè appellare possumus, si his nominibus intelligamus, quod alij hæctenus intellexerunt, quòd scilicet diuersam habeat formam, & usum, qui vitalis est, ab eo qui naturalis vel animalis dicitur: nec possit vnus esse aptus ad alias functiones diuersas à suo nomine obeundas: id est quod vitalis duntaxat actionibus vitalibus, sicut animalis animalibus & naturalibus instrumentum sit aptum: sed si quis vitalem eum vocare velit quando ministrat vitalibus, & eundem animale cum animalibus, & naturalem cum naturalibus famulatur operationibus, concedo illi vt in eadem re diuersis nominibus utatur. Verùm sicut nec humores, nec calorem innatum appellamus diuersis nominibus, sumptis à diuersis facultatibus, & partibus, quibus suos præbet usus: sic præstat hunc spiritum vno & eodem nomine perpetuo nuncupare: & aptè profectò spiritum hunc innatum vocare possumus, vt vocat Aristoteles, sicut calidum innatum dicimus, cum quo idem ille est: qui postea vt ipsum calidum innatum suas recipiat distinctiones: quòd vnus inquam sit spiritus insitus primis principijs, alius in singulis partibus à primis principijs relictus: quem verius aerem, aereamque substantiam, ex qua res vt ex alijs elementis componitur, quàm spiritum, qui vim aliquam propriam amplius habeat, dicemus esse: tertius verò influens, qui causa est omnium actionum, quæ in nobis fiunt, quiq; fouet, & cõseruat aeream illam insitam substantiam: quæ quo modo fiant, & reliqua quæ sunt huius tractationis sequitur vt doceamus.

De materia & loco in quo spiritus gignitur & continetur. Cap. X.

C V I multa genera spirituum esse in nostro corpore asserunt, aiunt quendam ex illis gigni ex cœlesti quadam substantia, alium verò ex puriore elementorum portione, alium ex alio spiritu fieri, vt vitalem ex naturali, animale ex vitali: ipsum verò naturalem ex vitali: ipsum verò naturalem ex sanguinis tenuiore substantia: eum verò qui congenitus est singulis partibus, ex naturali nutriri, foueri que: qui certè nequeunt hæc probare: nam si authoritate certandum est, nullum inueniemus ex antiquis scriptoribus, qui dicat alium quem gigni spiritum ex cœlesti, & immortalis materia, aut congenitum spiritum ex naturali ali, & cõseruari, aut ipsum naturalem ex sanguine, aut vitalem ex naturali procreari: quòd si ratio aliqua esse posset, quæ id ostenderet, cur illi eã prætermiserunt? dum hæc tradunt, quasi leges essent, aut prophetarum decreta. Galenus inter illos de nutrimento, & generatione innati spiritus, vitalis, & naturalis nihil aperte scribit: aialem verò partim ex vitali, partim ex aere inspirato oriri vult. Est quòd dicit illum esse exhalationem benigni sanguinis, quod èt antea ex libro sexto de vsupartium retulimus, eundem inquam gigni, & contineri in arterijs, venis, cerebri ventriculis, & substantia illius, hæc enim ex his quæ superius dicta sunt, omnibus patere puto: quæ quidem refellere superfluum esse duco: quandoquidem frustra illorum generatio, & nutrimentum quæritur, quæ non sunt, nec esse posse ostendimus. Nos autem putamus, vaporem & spiritum aliquem in omnibus corporis partibus contineri, ex primis principijs, & continuò gigni posse, quoniam materia humida nunquam deest, nec calor, qui ex illa vaporem eliciat. Verum spiritus ille qui immittitur aliunde, & author est omnium operationum, & vehiculum caloris, à corde omnino nascitur, effluitq; per arterias in vniuersum corpus, id quod ipsius cordis, & arteriarum constitutio ad gignendum, & continendam talem materiam apta, manifestè ostendit. Est enim in corde sinus sinister septus munimentis fortioribus, ex carne crassiore, & duriore, quàm necessarium esset ad sanguinem solum gignendum, & continendum: feruet perpetuò quæ continetur in eo loco substantia, spiritusq; multos emittere cernitur. Sunt porò ipsis arterijs datae duplices tunicae validæ & crassæ, ac quæ in illis continetur materia, vel tota, aut certè maxima ex parte, vapor est, & spiritus. Igitur spiritus huius fons, & origo est, cor, & in eo maximè sinister ventriculus per arterias autem transmittitur ille, & spargitur in omnes corporis partes, gignitur autem in ipso corde, ex vniuersis quidem humoribus, quos sanguinis nomine nuncupamus, sed tamen plurimam sui portionem accipit ille ex aerea, aquea, & ignea materia, nimirum quòd ea promptius attenuari, & in spirituosam substantiam mutari, sit apta, nataque, ex aerea autem sola non fit, quoniam spiritus crassior est quam aer, nec ex ignea duntaxat, quòd mites sint spiritus qualitates, acres autem & mordaces in igne. Nec etiam ex solo aqueo elemento fieri ualet, quandoquidem plurimum habet in se caloris. Quapropter rectè Galenus septimo de placitis scribit, substantiam spiritus maximè esse aeream, deinde igneam, tanquam aer præcipuam vim in huius generatione obtineat, deinde ignis, postremò aqua, nam aqueam & aeream esse calidi innati substantiam, quod antea idem esse cum spiritu, ex quo quod ille scribit in primo libro aphorismorum, ostendimus.